

Gnostilainen vuodenkierto

Muinaiset skandinaavit jakoivat vuodenkierron kahdeksaan osaan, mitä kuvattiin kahdeksanpuolaisella pyörällä. Pyöräkalenterissaan he sijoittivat vuoden alkamiskohdan vuoden pimeimpään aikaan eli talvipäivänseisaukseen. He aloittivat vuoden vaihtumiseen liittyvät juhlanga joulukuun 21. päivän aikoihin. Pyöräkalenteria kutsuttiin nimellä "jule", mikä tarkoitti pyörää. Vähitellen tämä sana alkoi merkitä nimenomaan vuoden vaihtumisen juhlaa, mistä nykyruotsissa on muistona sana "jul" ja suomenkielessä samaa juurta oleva sana "joulu".

Meidän kaamoksen keskellä elävien on helppo ymmärtää, että vuoden pimeimmän päivän sivuuttamista on aina pidetty tärkeänä ajankohtana. Sen ohittamisen jälkeen päivä alkaa pidetä ja valo voittaa pimeyden. Siihen on liitetty myös monenlaisia uskomuksia.

Joulukuun 25. päivän juhlinta vuoden uusiutumisen ajankohtana esiintyy lähes kaikissa vanhoissa kulttuureissa. Muinaiset egyptiläiset juhlivat auringon uudelleensyntymää talvipäivänseisauksen jälkeen ja Horus-jumalan syntymäpäivä oli sijoitettu joulukuun 25. päiväksi. Antiikin kreikkalaiset viettivät samana päivänä vastaavaa juhlaa ylijumala Kronoksen eli Isä Ajan kunniaksi.

Muinaispersialaisessa mytologiassa Mithra oli taivaallisen valon jumala ja hänen syntymäpäiväänsä vietettiin joulukuun 25. päivänä. Mithralaisuus oli kristinuskon pahin kilpailija Rooman valtakunnassa ajanlaskumme ensimmäisinä vuosisatoina. Myöhemmin, kun kristinuskko oli määrätty Rooman valtakunnan viralliseksi uskonnoksi, kristityt määräsivät joulukuun 25. päivän Jeesuksen syntymäpäiväksi ja antoivat vanhalle juhalle kristillisen merkityksen. Nykytutkijoiden mukaan Jeesuksen syntymän oikea ajankohta ei voi olla joulukuu, vaan joitakin kuukausia aikaisempi ajankohta.

Evankeliumien kertomus Jeesuksen syntymästä ei perustu historiallisiin tosiasioihin, vaan sen tapahtumat on lainattu vanhoista mithralaisista legendoista, joiden mukaan Mithra-lapsi syntyi luolassa – tätä vastaa evankeliumeissa talli. Myös kertomus Betlehemin tähdestä on peräisin mithralaisuudesta. Mithralaiset tietäjät kokoontuivat joka vuosi Voiton vuorelle odottamaan valon kuninkaan syntymistä, vapahtaja Mithran paluuta. Legendan mukaan tähti olisi vapahtajakuninkaan syntymän merkki, ja vapahtajalapsi ruumiillistuisi tähdestä ja siihen liittyvästä valopatsaasta luolassa eli syntyisi ilman fyysistä hedelmöittymistä. Legendassa Vapahtaja-Mithran ensimmäiset näkijät olivat paimenia. Vanhoissa mithralaisissa kuvissa Mithra esitetään muun muassa vastasyntyneenä lapsena, jota paimenet ihailevat. – Nämä vastaavat ainekset on otettu myös kristilliseen perinteeseen.

Muinaisessa persialaisessa Mithra-myytissä valon maailmasta tullut valopatsas kohdistui pimeään luolaan ja synnytti sinne Mithra-lapsen, joka toi valon pimeyteen. Tämä voidaan ymmärtää myös vertauskuvallisesti. Samalla tavoin Jeesus-lapsen syntyminen voidaan käsittää vertauskuvallisesti.

Gnostilaisen on helppo samastaa nämä valon lapsen syntymisen legendat oman sisäisen valonsa syntymiseen. Ihmisen vastaanottaessa Valon maailmasta tulleen valopatsaan, valo syttyy hänen sydämensä sisimpään sopukkaan ja poistaa sieltä pimeyden.

Myytti Jumalan inkarnoitumisesta ihmisen hahmoon voidaan ymmärtää myös jumalallisen valon syttymiseksi aneelliseen ihmiskehoon. Neitseellinen syntymä voidaan ymmärtää allegorisena kuvauksena sille, että voidakseen vastaanottaa jumalallisen valon, ihmisen pitää olla nöyrä ja sisäisesti puhdas.

Nämä legendat johdattavat meitä myös henkiseen ponnisteluun. Intialainen gnostikko Paramahansa Yogananda kuvaa tätä henkistä ponnistelua sisäiseksi puhdistautumiseksi seuraavasti:

”Valmistaudun kaikkialla läsnä olevasta valosta lähtevän kristus-lapsen tuloon puhdistamalla sisäinen seimeni eli tietoisuuteni syvällisellä pohdiskelulla, itsetutkistelulla ja päivittäisellä meditaatiolla. Siivoan tahdonvoimalla ja kieltäytymisellä sisimmästäni pois kaikki alhaiset ajatukset ja mielihalut. Uudistan sisäisen seimeni vuoraamalla sen uskolla Jumalaan, lähimmäisenrakkaudella, nöyryydellä ja epätietoisyydellä, jotta seimeni olisi puhdas ja kelpollinen vastaanottamaan valosta tulevan kristus-lapsen. Vain näin voin asianmukaisesti juhlistaa jumalallisen lapsen syntymää.”

Gnostilaisessa Sofian evankeliumissa eli Pistis Sofiassa samaan asiaan viitataan puhumalla valon mysteereistä näin:

”Älkää lakatko etsimästä päivin ja öin, kunnes löydätte valon mysteerit, jotka puhdistavat ruumiin aineesta ja tekevät siitä puhdasta valoa.”

Gnostilaisessa kirkossamme joulukuun teemana on ”Valo voittaa pimeyden”.

Meille tämä vuoden pimein aika on hiljaisen itsetutkistelun, pohdiskelun, mietiskelyn ja rukouksen aikaa. Kaikenlaisen materiaalisen valmistautumisen jouluun voisi jättää vähemmälle.

Talvipäivänseisauksen ja joulun aika on meille myös kohta päättyvän vuoden tekojen tilitystä ja valmistautumista uuteen sykliin. Niinpä tätä aikaa voisi myös sanoa ”sisäisen uudistumisen ajaksi”.

Kun ulkona vallitsee talvinen pimeys ja kylmyys, vaaditaan ihmiseltä paljon, jotta hän kykenisi pitämään sisälleen syttyneen jumalallisen valon kipinän hehkuvana ja estämään sitä sammumasta.

Gnostilaisessa valon evankeliumissa sanotaan:

”Kun teidän uskonne vahvistui ja te tulitte tietämään sielunne taivaallisen alkuperän, Pyhä henki laskeutui teihin ja täytti sydämenne valolla. Samoin on käyvä jokaiselle, joka uskoo, sillä hän saa ottaa vastaan valon sydämeensä.”